

Verksamhetsrapport Smittskydd Gotland 2025

Uppdrag

Smittskyddsläkaren har ett samlat ansvar för smittskyddsarbetet inom det område där hen verkar enligt Smittskyddslagen (2004:168). Smittskyddsenhetens uppdragsbeskrivning finns i DocPoint STY-13592.

Resurser

Under 2025 har smittskyddsenheten bemannats av smittskyddssjuksköterska, smittskyddsläkare och biträdande smittskyddsläkare. En halvtidstjänst som smittskyddssjuksköterska delas från och med hösten 2025 på två sköterskor för att göra enheten mindre sårbar. Utöver detta sköts smittskyddsadministration av handläggare inom förvaltningskansliet.

Årets verksamhet

Eliminera Hepatit C och B

År 2015 fastställde Världshälsoorganisationen, WHO, målet att till år 2030 eliminera hepatit B och C som allvarliga hot mot folkhälsan. Alla medlemsländer i WHO, inklusive Sverige, har antagit målet. För eliminering av hepatit C har det tagits fram en nationell handlingsplan, och arbetet bedrivs lokalt i en arbetsgrupp med deltagare från smittskydd och infektionskliniken. Under året har arbetet fortsatt med framför allt riktade insatser mot grupper där förekomsten av hepatit C är hög inklusive risk för återsmitta, och planeras fortsätta i liknande form kommande år.

Den nationella elimineringsplanen för hepatit B är publicerad och arbetet för att hantera uppdraget lokalt planeras starta upp under kommande år.

Arbetsgrupp vaccinationer

Infektionskliniken, primärvården, primärvårdens vaccinationsenhet, samt smittskydd har under året startat upp en arbetsgrupp för att samordna och planera vaccinationsarbetet i Region Gotland. Arbetsgruppens uppdrag är att ta fram beslutsunderlag och eventuella överenskommelser om vilka vaccin som ska erbjudas inom vilka verksamheter samt se över riktlinjer och beslutsstöd.

Parasiter i dricksvatten i Visbyområdet

Med anledning av fynd av en hög andel organiskt material i dricksvattnet i Visbyområdet med omnejd vidtogs den 3 december åtgärder. Visby lasarett med flera samhällskänsliga verksamheter erhöll nödvatten. Till allmänheten gick det ut information om rekommendationer att koka sitt dricksvatten, samt att en vattentank placerades centralt i Visby. I kompletterande analyser påvisades även fynd av parasiterna cryptosporidier och giardia, vilket kommunicerades den 17 december. Smittskydd uppmanade till provtagning av ett visst antal personer med symptom som skulle kunna vara orsakade av parasiter. Hittills har ett fall av cryptosporidier konstaterats där koppling till förtäring av okokt vatten inte kan uteslutas och inget

fall av giardia. Störningen i dricksvattenkvaliteten i Visbyområdet är ännu inte löst vid årets slut.

Strama

Se särskild del i patientsäkerhetsberättelsen.

Vaccinationer

Covid-19:

Vaccinationer mot covid-19 har erbjudits enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Smittskyddsläkaren deltar som medicinskt sakkunnig i vaccinationsarbetet.

Vårdosen för de allra äldsta 80+ gavs under mars och april och resulterade i en vaccinationstäckning på 61%. Höstens vaccinationskampanj mot covid-19 startade den 14 oktober och avslutades den 31 december. Nytt för i år var att gruppen äldre som rekommenderades vaccin har justerats från 65+ till 75+, baserat på nya hälsoekonomisk beräkning och risk för allvarlig sjukdom i covid-19. Totalt under perioden erhöll 9 820 personer vaccin mot covid-19. För gruppen 75+ uppnåddes en vaccinationstäckning på 76%.

Säsongsinfluensa:

För personer som rekommenderades både vaccination mot covid-19 och influensa började höstens vaccinationskampanj den 14 oktober med samvaccination i så hög utsträckning som möjligt. Personer som bara rekommenderades vaccination mot influensa rekommenderades att vänta med att vaccinera sig till efter den 4 november. För personer där samvaccination inte bedömdes lämpligt var rekommendationen att ge covid-19-vaccinationen under andra halvan av oktober och influensavaccinationen efter den 4 november. Bakgrunden till olika startdatum för vaccinationskampanjen var att de senaste åren har covid framför allt spridits under hösten, medan influensa återigen toppat under vintern. För att vaccinationsskyddet skulle vara så aktuellt som möjligt under förväntad topp av smittspridningen gjordes justeringar i rekommendationerna avseende vaccinationsstart. Nackdelen med förfarandet är risken för lägre vaccinationstäckning.

Alla vaccin som används mot influensa innehåller de vaccinstammar som WHO har rekommenderat. Säsongen 2025/2026 användes tre olika influensavaccin på Gotland. Samtliga vaccin var trivalenta och innehåller tre vaccinstammar, två A-stammar och en B-stam. Boende på SÄBO erbjöds denna säsong ett högdos-influensavaccin, Flud, medan övriga vuxna har haft tillgång till standardvaccin Vaxigrip. För barn finns även vaccinet Fluenz nässpray. Totalt under perioden 2025-10-15 till 2025-12-31 har 13 750 doser influensavaccin givits. Det motsvarar en vaccinationstäckning för gruppen 65+ på 67%.

Pneumokocker:

Den 1 december 2022 trädde ett nytt särskilt vaccinationsprogram mot pneumokocker i kraft. Det omfattar personer i vissa medicinska riskgrupper samt samtliga som fyller 75 år under året. Sedan tidigare har Gotland ett regionalt beslut att personer från och med 65 års ålder erbjuds kostnadsfritt vaccin mot pneumokocker. Vaccinationer mot pneumokockinfektioner har bland annat erbjudits av primärvårdens vaccinationsenhet i samband med vaccinationer mot covid-19 och influensa. Totalt under 2025 har 10 544 personer 65+ vaccinerats för pneumokocker på Gotland, vilket motsvarar en vaccinationstäckning för gruppen på 61%.

HPV:

Vaccinationer mot HPV är en förebyggande åtgärd mot framför allt livmoderhalscancer och andra cancerformer, varför information om insatsen återfinns i årets Patientsäkerhetsberättelse.

Utbrott/smittspårning

Se även Bilaga 1: Statistik över sjukdomar enligt smittskyddslagen.

Covid-19: Under 2025 konstaterades 85 fall av covid-19 på Gotland. Totalt har 13 133 personer diagnostiserats med covid-19 på Gotland sedan den 11 mars 2020.

Sjukdomsfall inom vård eller omsorg har varit föremål för insatser från vårdhygien för att kartlägga utbrott samt för rådgivning avseende förebyggande åtgärder för att minska smittspridningen.

Influensa: Säsongen 2023 - 2024 noterades 108 fall av influensa på Gotland, varav 88 typades som influensa A. Säsongen 2024 – 2025 slutade på totalt 227 fall, varav 199 typades till influensa A. Under hösten 2025 har hittills 56 personer insjuknat i influensa från och med 1 september till och med årets slut. Samtliga av dessa har typats till influensa A.

Den aktuella säsongen har en variant av influensa A-stammen H3 konstaterats kallad K-mutation. Varianten har spridit sig i Europa och även påvisats i fall från Sverige. Varianten bedöms ha en spridningsfördel varför det har signalerats att en ovanligt ansträngande influensasäsong är att vänta. Det finns inget som tyder på att personer som har infekterats med K-varianten insjuknar i en allvarligare sjukdomsbild, men under en säsong med många fall är det rimligt att anta att det kommer att bli en högre belastning på vården.

Kikhosta: Under 2025 konstaterades 7 fall av kikhosta att jämföra med 12 fall under 2024.

TBE: Under 2025 konstaterades tre personer ha smittats med TBE (fästingburen hjärninflammation) på Gotland. Ytterligare en person kan vara smittad på Gotland, men där även andra smittor i Sverige är tänkbara. Det är första gången som personer har konstaterats smittade av TBE på Gotland sedan 2019.

Tuberkulos: Fyra fall av tuberkulos har konstaterats under året, vilket är ovanligt många under samma år. Fallen har ingen koppling till varandra. Två personer har bedömts som smittade i Sverige och två personer utomlands. Ett av fallen gav upphov till en omfattande smittspårning då det befarades att smitta hade kunnat ske inom vården, men inga sekundärfall påvisades.

EHEC (entero-hemorragisk E- coli): 8 fall av EHEC diagnostiserades varav tre var barn. I samtliga fall har smittan erhållits på Gotland.

Salmonella: 8 fall av salmonella identifierades på Gotland. 4 personer bedömdes som inhemskt smittade varav 3 på Gotland. 4 personer hade smittats utomlands.

Cryptosporidier: 4 fall av cryptosporidier identifierades på ön, varav 2 personer bedömdes som inhemskt smittade (Gotland) och 2 personer hade smittats utomlands.

Campylobacter: 39 fall av campylobacter konstaterades under 2025. 7 var importfall, 2 fall med oklar smittort och övriga 30 fall var inhemsk smitta. För 26 fall angavs Gotland som smittort.

Hepatiter: Inga fall av Hepatit B, D eller E konstaterades under året. 1 fall av hepatit A med smittort utomlands. 4 nya fall av hepatit C konstaterades, 3 personer med smittort Sverige och den fjärde oklar smittort.

Viral meningoencefalit utom TBE: Tre fall av viral meningoencefalit (virusorsakad hjärnhinneinflammation) konstaterades år 2025.

ESBL (Extended spectrum Betalactamase Enterobacteriaceae): 48 fall av ESBL-bildande tarmbakterier konstaterades på Gotland, vilket ligger i nivå med föregående år.

MRSA (meticillinresistent stafylokok): 15 fall av MRSA upptäcktes år 2025, vilket är ett högre antal än 2024 med 9 fall. 11 av fallen år 2025 var inhemsk smitta, ett importfall och tre med okänd smittort.

Pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin: Två fall konstaterades under 2025.

Cryptosporidier. Ett fall konstaterades där koppling till bristande vattenkvalitet i Visbyområdet och förtäring av okokt vatten inte kan uteslutas.

STI- gruppen och övrigt rörande STI

STI-gruppen samlar aktörer som arbetar för att hantera sexuellt överförbara sjukdomar (STI = Sexually Transmitted Infections) i Region Gotland. Smittskyddsläkaren är sammankallande.

Gruppen diskuterar statistik och strategier kring förebyggande av STI. Ett viktigt mål har varit att få på plats en sammanhållen STI-mottagning på Gotland. STI-mottagningens nya lokaler på Visby lasarett har färdigställts under 2025 och inflyttning planeras till början av 2026. Placeringen i anslutning till hudmottagningen kommer att innebära samordningsvinster, bättre tillgänglighet och ökad patientsäkerhet.

Inom området sexuellt överförbara infektioner så diagnosticerades totalt 99 fall av klamydia under 2025, att jämföra med 114 fall under 2024 och en tydlig nedgång sedan 2022 då mer än dubbelt så många fall konstaterades. 9 fall av gonorré har noterats under året, vilket är en minskning mot föregående år (16 fall 2024). Av de 9 fallen år 2025 var 2 personer smittade utomlands, 6 personer i Sverige och 1 fall hade okänd smittort. En person på Gotland befanns smittad med HIV med smittort utomlands. 2 fall av syfilis, varav en smittad i Sverige och den andra med okänd smittort.

Högsmittsamma patienter

Under året har ombyggnaden av akuten färdigställts. På den nya akuten har ett akutrum, kallat akutrum 3, utrustats för att ge förutsättningar för att omhänderta en högsmittsam patient tills avtransport till högisoleringsenhet är möjligt. Tillsammans med infektionskliniken och vårdhygien är rutiner för arbetssätt i de nya lokalerna under framtagning, och kommer att följas av utbildning och övning på plats under kommande år. Det nya akutrummet innebär att Visby lasarett fått en höjd förmåga på Visby lasarett att hantera patienter med misstänkt högsmittsam sjukdom på ett säkert sätt.

Lokala nätverk och utbildningar

Smittskyddsenheten samverkar lokalt med livsmedelsinspektörer, enheten för miljö- och hälsa och länsveterinär samt med barnhälsovård och elevhälsa.

Smittskyddssjuksköterskan har tillsammans med BHV och miljöinspektör hållit i utbildning i smittskydd och hygien för hygienombud inom förskolan.

Smittskyddssjuksköterskan har under året deltagit i smittskyddens förskolenätverk och varit stöd för två förskolor på Gotland som deltagit i pilot för diplomering enligt Antibiotikasmart Sverige, Friskare förskola.

Smittskyddsläkaren och hygienköterska har ansvarat för utbildning i smittskydd och vårdhygien till AT-läkare i samband med introduktionsprogrammet som hålls en gång per kvartal.

Nationella nätverk

Smittskyddsenheten samverkar med Folkhälsomyndigheten i frågor som rör smittskydd och vaccinationer.

Smittskyddsenheten samverkar med övriga regioner via SKR avseende vaccinationer mot covid-19.

Smittskyddsenhetens medarbetare har deltagit i nationella möten med Smittskyddsläkarföreningen, Smittskyddssjuksköterskornas förening samt i den nationella Smittskyddskonferensen.

Lokala riktlinjer och hemsida

Rutiner och riktlinjer har uppdaterats fortlöpande och finns i DocPoint.

Media och kommunikation

Frågor från media har framför allt gällt det epidemiologiska läget avseende luftvägsinfektioner samt i slutet av året relaterat till fynd av parasiter i dricksvattnet i Visbyområdet.

Hälsö- och sjukvårdsnämnden

Smittskyddsläkarens muntliga information till hälsö- och sjukvårdsnämnden om smittskyddsenhetens arbete sker i februari 2026.

Planerad verksamhet för 2025

Att fortsatt arbeta för att tillse god tillgång till vaccinationer i enighet med Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Att bidra till arbetet med att ta fram en rutin för vaccinationer av personal inom vård och omsorg.

Att tillse en lokal arbetsgrupp för att arbeta med den nya nationella elimineringsplanen för hepatit B.

Att bidra till utbildning och övning i omhändertagande av högsmittsam patient på akutmottagningen.

Att fortsätta utbildningar av hygienombud i förskolorna.

Bilaga 1: Statistik över sjukdomar enligt smittskyddslagen:

Sexuellt överförbara sjukdomar	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Gonorré	6	4	8	8	16	9
HIV-infektion	4	1	3	1	0	1
Klamydiainfektion	181	177	203	138	114	99
Syfilis	1	0	0	1	0	2
Multiresistenta bakterier	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Extended spectrum Betalaktamase ESBL	29	28	48	56	55	48
Extended spectrum Betalaktamase ESBLcarba	0	0	0	1	2	0
Meticillinresistenta gula stafylokocker (MRSA)	14	26	25	17	9	15
Pneumokocker med nedsatt känslighet för pc	3	0	1	1	0	2
Vancomycinresistenta Enterokocker (VRE)	0	1	1	0	0	0
Hepatiter	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Hepatit A	0	2	0	0	0	1
Hepatit B	5	3	2	3	0	0
Hepatit C	7	7	5	4	1	4
Hepatit D	0	0	0	1	0	0
Hepatit E	0	0	0	0	0	0
Mag- & tarminfektioner	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Campylobacter	20	32	29	50	57	39
Cryptosporidier	3	5	2	6	1	4
Entamoeba histolytica	0	2	0	0	0	0
Enterohemorragisk E.Coli (EHEC)	3	3	1	7	4	8

Giardia	4	6	3	2	1	0
Rotavirus	0	0	1	3	2	2
Salmonella	6	7	2	6	10	8
Shigella	0	12	2	0	1	7
Yersinia	0	4	1	0	0	0

Mykobakterieinfektioner	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Atypiska mykobakterier	2	1	4	1	2	3
Tuberkulos	7	2	1	1	1	4

Invasiva infektioner	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Betahemolyserande grupp-A-streptokocker (GAS)(invasivt)	0	1	2	10	7	0
Haemophilus influenza (invasivt)	2	0	1	0	2	1
Listeria (invasivt)	1	1	1	1	1	0
Meningokocker (invasivt)	0	0	1	0	0	0
Pneumokocker (invasivt)	2	4	11	15	14	10

Övriga infektioner	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Covid-19	1865	2949	7114	467	249	85
Influensa A	52	9	84	113	41	249
Influensa B	8	0	2	40	11	28
Denguefeber	0	0	1	0	2	0
Kikhosta	1	0	0	0	12	7
Legionella	1	0	1	2	3	0
Malaria	0	0	0	0	1	1
Q-feber	0	0	0	0	1	0
TBE (Fästingburen encefalit)	0	1	1	0	0	3

Tetanus (Stelkramp)	0	0	0	0	0	0
Trikinos	0	0	0	0	0	0
Vibrioinfektion exl. Kholera	1	1	0	0	0	1
Viral meningoencefalit	0	4	4	2	5	3
Totalt	2 228	3 293	7 565	957	625	645
Totalt förutom covid-19	363	344	451	490	376	560